

INFORMATOR

NSPRV

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 11 • MAJ-JUN 2017 • BROJ 120-121

ТЕШКО ДО ПУНЕ НАКНАДЕ ЗА ГОДИШЊИ ИЗ 2014. ГОДИНЕ Председник Хрњаз писмом упозорио Шарчевића

Председник НСПРВ Ранко Хрњаз упutio је 19. маја писмо министру Младену Шарчевићу, допис у коме га подсећа да га је „у више наврата добронамерно упозоравао на потребу да се реши проблем закинутог дела накнаде за коришћење годишњег одмора запослених у делатности просвете за 2014. годину и да се сви запослени којима је незаконито умањен део ове накнаде обештете“. „При томе смо Вас такође упозоравали на могуће последице, не само у виду губљења ауторитета Министарства, већ и штете по државни буџет, као и на то да нећемо одустати од тога да сви запослени, без обзира да ли су чланови нашег синдиката, да ли су чланови других синдиката или синдикално неорганизовани буду обештешени и да им се исплати пун износ накнаде за коришћење годишњег одмора из 2014. године“ пише Хрњаз.

„Како сте се оглушили на све досадашње наше иницијативе да се пронађе решење и изврши и ова исплата, били смо присиљени да се обратимо суду. И управо преkjуче смо из суда у Зрењанину добили пресуду у којој се једна тужена школа обавезује да свом запосленом исплати износ нешто виши од 2.700,00 динара на име неправилно обрачунаог дела накнаде за коришћење годишњег одмора, као и законску затезну камату и уплати припадајуће доприносе, те да запосленој надокнади трошкове парничног поступка у износу од готово 38.000,00 динара“ пише председник НСПРВ. И

наставља „како смо, у складу са нашом досадашњом политиком, појединачно утуживали све случајеве за које смо водили спорове, сада када смо добили потврду да смо апсолутно у праву, једино што нам преостаје је да масовно тужимо све школе и да на тај начин запослени добију оно што им припада“. „Напомињем да нам се ових дана јавио читав буљук адвоката који су понудили своје добре услуге, а због навођења претходне две цифре, сви-ма је јасно и зашто. Други начин је да се хитно састанемо и предупредимо ову неминовност и да Министарство обезбеди средства из државне касе за коју, како јуче рече одлазећи премијер да је (не) очекивано препуна, јер ће то сасвим сигурно бити по државни буџет јефтиније решење од онога уколико те исплате буду након и по судским пресудама“ каже у допису Ранко Хрњаз.

„У очекивању хитног позива и прихватања аргументације нашег Синдиката као предлагача, са жељом да се ипак нађе решење у социјалном дијалогу и преговорима у доброј вери, срдчан синдикални поздрав! У сваком другом случају, поштовани министре, одговорност је на Вама и Влади Србије, а не треба да Вас подсећамо колико је важно чувати државни динар, а не бацати га на бесмислене спорове и сујету, а све из разлога што Влада и Ви не поштујете законе, које сте, на крају крајева, сами и донели“ пише министру Шарчевићу председник НСПРВ Ранко Хрњаз.

ЧЕМУ ОВАКАВ ЗАКОН О ЈАВНИМ СЛУЖБАМА?

У среду, 24. маја је одржан састанак представника надлежних ресорних министарстава и представника репрезентативних синдиката у области образовања. Тема разговора, по други пут, била је Предлог нацрта Закона о запосленима у јавним службама. У првом обраћању представници СРПС поставили су очигледно питање оправданости доношења оваког закона. Прво, он не уређује питање плата као есенцијалног проблема, осим што даје оквира који у старту

указују како би то у будућности изгледало, а то је катастрофа у најави. „Ако закон не важи за све, ако нема нових пара а држава никоме не жели да умањи зараду онима који примају више него што ће и законом бити дефинисано ,онда је питање шта ми добијамо тим прописима осим озаконења постојећег а неприхватљивог положаја“ каже Душан Кокот, потпредседник НСПРВ и учесник разговора.

(Цео текст на 3. страни)

DATA REVOLUTION: РЕВОЛУЦИЈА У ПРИКУПЉАЊУ ОБРАЗОВНИХ ПОДАТАКА

Уочи недавног састанка Међуагенцијске и Експертске групе за индикаторе одрживог развоја (IAEG) Унесков институт за статистику (UIS) објавио

је „Револуцију у прикупљању образовних података“, документ намењен информисању Образовне комисије УН, који садржи препоруке како треба прикупљати и дистрибуирати квалитетне образовне статистичке податке, с циљем да се планира и прати напредак ка глобалним образовним циљевима садржаним у УН Циљу одрживог развоја бр. 4.

(Цео текст на 4. страни)

У овом броју можете још читати:

ИЗ ИСТОРИЈЕ ОБРАЗОВАЊА	стр. 2
БОРИ СЕ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ. ВРЕМЕ ЈЕ!.....	стр. 3
ЗАШТИТИМО ДЕЦУ ОД ДЕЧИЈЕГ РАДА	стр. 5
РАТОВИ И ПРИРОДНЕ КАТАСТРОФЕ УТИЧУ НА ДЕЧИЈИ РАД	стр. 6
ПЛАТЕ У МАРТУ: “СКОК У МЕСТУ”	стр. 9
ПЛАТЕ У АПРИЛУ НОМИНАЛНО ВЕЋЕ, РЕАЛНО МАЊЕ	стр. 10
РЕАЛНИЈЕ ИЗРАЧУНАВАЊЕ ПРОСЕЧНЕ ПЛАТЕ	стр. 10
ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА	стр. 11
ДИСКРИМИНАЦИЈА ПРИЛИКОМ ИЗБОРА ДИРЕКТОРА.....	стр. 11
ОСНОВАЛИ КОМПАНИЈУ ЗА ПИСАЊЕ ДИПЛОМСКИХ.....	стр. 12
НАУЧНИЦИ ДОКАЗАЛИ КО ЈЕ БОЉИ ШЕФ	стр. 12
МАТЕМАТИКА МОЖЕ ДА ЗАГЛУПИ МАЛИШАНЕ	стр. 12
ПО ПОЗНАВАЊУ ЕНГЛЕСКОГ СРБИ НА 17. МЕСТУ	стр. 12

SOMBORSKA UČITELJSKA ŠKOLA I JUŽNOSLOVENSKI NARODI (II)

Sve do otvaranja učiteljskih škola u Bosni i Hercegovini (1882, odnosno 1886) stručno osposobljeni učitelji su dolazili iz drugih krajeva. Među njima je znatan, ako ne i najveći broj, bio iz Vojvodine. Ovim su se počele uspostavljati veze između Učiteljske škole u Somboru i srpskih škola u Bosni i Hercegovini. Prvi je iz ove škole došao svršeni učenik prvog razreda Konstantin Vasiljević, koji je radio kao učitelj u Sarajevu 1856/57. šk. godine, a zatim se vratio u II razred i položio učiteljski ispit 1857/58. godine. U isto vreme obratio se direktor srpskih škola u Sarajevu Risto Samouković poznatom vojvođanskom novinaru i političkom radniku Danilu Medakoviću da pomogne u prelazu u Sarajevu sposobnih učitelja iz Vojvodine. Nije poznato šta je Medaković učinio jer su do 1875. prešla tri učitelja (dvojica sa Bogoslovije u Sr. Karlovcima) i tri učiteljice iz Srema, ali niko od njih nije imao završenu Učiteljsku školu u Somboru.

Življi prelaz učitelja školovanih u Somboru počeo je od austrijske okupacije i trajao neprekidno sve do prvog svetskog rata iako i pre i posle donošenja posebne naredbe iz 1882. i naredbe o „certifikatima“ iz 1904. godine niko nije mogao da radi bez odobrenja Zemaljske vlade. Za celo vreme učitelji iz Učiteljske škole bili su veoma cenjeni kao dobri stručnjaci, pojci i pevači. Neki od njih su se kao sposobni praktičari i pisci udžbenika nalazili među vodećim pedagoškim radnicima Bosne i Hercegovine. Zbog toga su im poveravane najodgovornije funkcije u školstvu. Za tadašnje prilike veoma dobro muzički obrazovani, bili su osnivači i horovođe pevačkih društava, organizatori kulturno-umetničkog života u svojim sredinama, a kasnije i aktivni učesnici u sokolskim, trezvenjačkim i patriotskim organizacijama.

Prema nepotpunim podacima u Bosnu i Hercegovinu je prešlo 65 učitelja rođenih u Vojvodini i školovanih u Somboru. Za tadašnje prilike je posebno zanimljivo da je među njima bilo 27 učiteljica. Samo u Sarajevu je radilo 18 učitelja i 10 učiteljica. Pouzdano je utvrđeno da je u Bosni i Hercegovini ostalo da radi 45 nekadašnjih učenika somborske Učiteljske škole. U Vojvodinu se vratilo oko 20 učitelja. Oko 15 učitelja i učiteljica je u toku boravka u Bosni i Hercegovini steklo i više stručne kvalifikacije. Najviše ih je osposobljeno za nastavnike građanske škole u Zagrebu, te su nakon toga radili kao nastavnici viših devojačkih škola, gimnazija, upravitelji škola i školski nadzornici.

Među najistaknutijim pedagoškim, naučnim, kulturnim i društveno-političkim radnicima Bosne i Hercegovine, nalazili su se i Vojvođanski Srbi školovani u Učiteljskoj školi u Somboru:

1. **Vojislav Borić.** Osposobljen za nastavnika građanske škole u Zagrebu, kasnije je položio gimnazijsku maturu i završio Univerzitet u Beogradu. Radio je kao nastavnik Više devojačke škole u Sarajevu, a 1906. godine postavljen za prvog glavnog školskog nadzornika Bosne i Hercegovine. Posle rata bio je direktor Učiteljske škole u Derventi. Sa Nikolom Kašikovićem sastavio je *Bukvar i prvu čitanku za srpske osnovne škole u Bosni i Hercegovini* (Zemun, 1905. i 1907).
2. **Stevan Stevo Kaluderčić.** Posle učeničkog štrajka 1882. godine prešao je u III razred u G. Karlovac, a osposobljen i za nastavnika građanske škole u Zagrebu. Bio je od 1895. sve do 1914. godine upravitelj srpskih osnovnih i Srpske vie devojačke škole u Sarajevu. Proučavao je istoriju školstva (*Srbi i*

Danilo Medaković

*Srpkinje iz Vojvodine učitelji i učiteljice u Bosni i Hercegovini, Glasnik Istoriskog društva u Novom Sadu, sv. 35-38, Novi SAD, 1939, 193-209; Spomenica Steve Kaluderovića o pedesetogodišnjici rada, Sarajevo 1933). Po ugledu na nastavne planove u Vojvodini izradio je 1899. godine nastavni plan za osnovne škole u Sarajevu. Autor je udžbenika *Srpska istorija za III i IV razred* (Sarajevo, 1899) i *Istorija srpskog naroda za III i IV razred* (Mostar, 1909).*

3. **Dr Đorđe Protić.** Kao nastavnik Učiteljske škole, dobio odsustvo radi studija u Minhenu i Beču; u Beču je promovisan za doktora filozofije. Posle neuspelog učešća na konkursu za profesora nekadašnje škole i za glavnog školskog referenta, prešao je za profesora Gimnazije u Sarajevu. Bio je direktor Velike realke u Banja Luci, a zatim prvi direktor Ženske preparandije u Sarajevu. Poznat je bio kao odličan profesor, pedagoški pisac i naučni radnik. Objavio je oko 100 naučnih radova iz prirodnih nauka.

4. **Božidar Nikašinović** učio je I i II razred u Somboru a III u Zagrebu, osposobljen za nastavnika građanske škole. Bavio se publicističkim radom. Bio je prvi urednik lista *Bosanska vila*. Aktivno je učestvovao u borbi za versku i prosvetnu autonomiju Srba u Bosni. Autor je nekoliko brošura na nemačkom jeziku (štampanih u Berlinu) o nedelima Austro-Ugarske u Bosni i Hercegovini.

5. **Zorka Protić.** Službovala je najduže u Zvorniku. Bila je član Narodne odbrane. Zbog toga je proganjana i za vreme drugog svetskog rata živela internirana u Cegledu (Mađarska). Posle rata radila kao učiteljica u Zvorniku.

6. **Kosta Travanj** je bio upravitelj osnovne škole, a studirao je muziku u Zagrebu. Smatra se tvorcem horskog pevanja u Sarajevu. Bio je poznat horovođa u nekoliko pevačkih društava (srpskog, jevrejskog, muslimanskog i radničkog).

7. **Miloš Kostić.** Istaknuti banjalučki učitelj, a od 1907. do 1914. godine prvi školski nadzornik banjalučke i donjotuzlanske eparhije.

8. **Boško Ilačević.** Poznat kao izvrstan pevač i horovođa Srpskog pevačkog društva „Milutinović“ i istaknut nacionalni radnik u Bosanskoj Krupi. Pokretač je osnivanja školskog fonda i drugih dobrovoljnih akcija. Za vreme rata bio je interniran u svom rodnom mestu Boboti (Srem).

9. **Dr Đorđe Đura Bugarski** učiteljevao je prvo u Senti a zatim prešao u Sarajevo. Studirao je na Bečkom pedagogijumu i Univerzitetu u Lajpcigu gde je promovisan za doktora filozofije. Radio kao profesor Učiteljske škole u Sarajevu. Saradivao u pedagoškim listovima. Umro je mlad (u 43. godini).

Nisu naravno, svi pridobili učitelji stalno ostali u ovim krajevima. Neki su se vratili u Ugarsku i tamo nastavili svoju profesionalnu i društvenu delatnost. Tako su od istaknutih vojvođanskih srpskih učitelja, pedagoških pisaca i poznatih društveno-političkih radnika u Bosni radili Kuzman Milovanović, Mita Klicin i Jovan Medurić, sva

trojica nekadašnji učenici somborske Učiteljske škole. Među onima koji su se vratili bili su: dr Paja Radosavljević i Vera Radić, rod. Petrović, profesori Učiteljske škole; Vojin Županski, proglašen za veleizdajnika i umro u internaciji u Mađarskoj; Milan Manojlović, nastavnik Više devojačke škole i školski nadzornik; Jovan Travanj, nastavnik muzike u Aleksincu i Somboru; Lazar Bordoški, školski nadzornik; Dušan Živojnović, upravitelj osnovne škole u Pančevu; Svetislav Tornjanski, učitelj u Somboru; Lazar Imbronjev, učitelj Vežbaonice u Somboru.

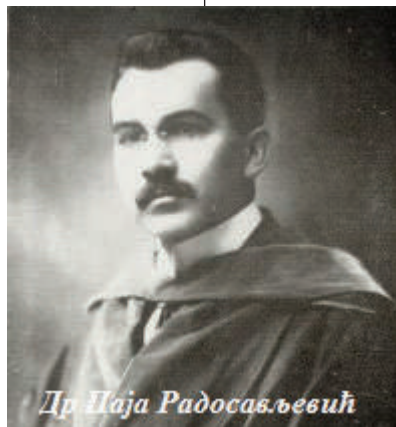
U velikoj oskudici stručno osposobljenih učitelja u somborsku Učiteljsku školu su kao cenjenu pedagošku ustanovu stalno dolazili na školovanje i učenici iz Bosne i Hercegovine, koji su vrativši se u svoj kraj u većini slučajeva bili uzorni i ugledni učitelji i aktivni kulturni i društveno-politički radnici. Ova neposredna pomoć nije prestala ni posle osnivanja Učiteljske škole u Sarajevu. Sve do 1910. godine nalazili su se u Somboru skoro u svakoj generaciji učenici i učenice iz Bosne i Hercegovine. Neki od njih su imali i posebne stipendije. Sačuvani podaci pokazuju da se u Somboru školovalo 35 učenika i učenica.

Među učenicima iz Bosne i Hercegovine osposobljenim za učitelje u Učiteljskoj školi u Somboru nalazili su se: Velimir Veljko Čubrilović, koji je kao učenik u zaveri i atentatu protiv austrougarskog prestolonaslednika Ferdinanda osuđen na smrt i streljan u Sarajevu 3. 3. 1915; Milan Kašiković, istaknuti nacionalni radnik, poznati učitelj i pisac udžbenika. Sa Vojislavom Borićem napisao je *Bukvar i prvu srpsku čitanku za srpske osnovne škole u Bosni i Hercegovini*. Bio je dugogodišnji urednik poznatog lista *Bosanska vila*; Dušan Jovanović, društveno-politički i nacionalni radnik; Jovan Dučić, književnik.

U potpunoj oskudici udžbenika i školskih knjiga u Bosni i Hercegovini su već pedesetih godina nabavljane knjige iz Vojvodine. To je trajalo naročito do pojave udžbenika bosanskih i hercegovačkih autora. Tako su se među udžbenicima za osnovne škole nalazili i katihizisi štampani u Pančevu. Autor ovih katihizisa bio je profesor i upravitelj Učiteljske škole Nikola Vukićević (*Kratski katihizis za pravoslavne srpske učenike III razreda osnovne škole*. Pančevo, 1879; u Pančevu su 1880. godine štampani i *Katihizis za II i Katihizis za IV i V razred*). Školski list je stalno odlazio u ove krajeve, a među njegovim saradnicima su bili Rudolf Maldini iz Sarajeva, Nikola Mešterović i Vjera Bugarski-Čonić iz Mostara, Bogoljub Baska iz Banja Luke.

Pomoć Učiteljske škole bosanskim i hercegovačkim školama nije prestala sve do početka prvog svetskog rata. U tadašnjim vojvođanskim pedagoškim časopisima (*Školskom listu, Školskom odjeku* i dr.) stalno su objavljivani stečajevi (konkursi) za popunjavanje učiteljskih mesta u Bosni i Hercegovini (*Školski list* za 1895. godinu: Sarajevo, Nevesinje, Trebinje, Foča, Brčko, Bosanski broj, Mostar, Bugojno, Donja Tuzla, Čajniče; *Školski odjek* za 1898: Čajniče, manastir Duži, Brčko).

Uslovi koji su stečajevima navedeni davali su prednost svršanim učenicima somborske Učiteljske škole. Posle 1900. godine prešlo je u Bosnu i Hercegovinu oko 15 učenika iz Sombora. Poslednji je prešao čak 1912. godine. Bilo je slučajeva da su iz nekih generacija mladi učitelji i učiteljice po dogovoru odlazili u ove krajeve.

Dr Paja Radosavljević

БОРИ СЕ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ. ВРЕМЕ ЈЕ!

• Деци је место у школи • Додела награда ауторима најбољих радова 12. јуна •

Последња недеља априла била је тематски посвећена борби за остваривање глобалног развојног циља број 4 – Осигурати инклузивно и равноправно квалитетно и бесплатно образовање за све, као и могућност доживотног образовања за све. Ова недеља је позната под именом Глобална недеља акције и подржавају је просветни радници, просветне власти, Уједињене нације и бројне невладине и владине организације које се баве питањем образовања и које су усмерене на агенду Образовања 2030, као и на реализацију Развојних глобалних и одрживих циљева Уједињених нација.

Како је свима јасно да без реализације циља 4 није могуће реализовати ни остале Глобалне развојне циљеве, јер се ти циљеви међусобно преплићу и без образованих будућих носиоца развоја свих друштава неће бити могуће реализовати ни, примера ради, циљ 1 – Излазак из сиромаштва, циљ 2 – Стварање одрживе пољопривреде (и боље исхране), циљ 3 – Стварање бољег здравственог система и решавање великих проблема као што су велика смртност одојчади, смртност деце до 5 година и искорењивање заразних болести, циљ 5 – Помоћ женама у описмењавању, учешћу на тржишту рада и унапређењу живота уопште, итд.

Ове године фокус кампање за остваривање Глобалних развојних циљева, као и сталних кампања, попут Образовања за све, био је на образовању на матерњем језику, односно образовању на језику који деца разумеју, са посебним акцентом на децу прогнанике, избеглице и расељене. У том циљу наш Синдикат је и расписао два конкурса за најбољи ученички писани и ликовни рад на ову тему, како би проблем приближили ђацима основних и средњих школа и како би на крају добили повратну информацију да ли они виде и како они виде овај проблем.

Подсећамо да је службено саопштен податак да од преко 2.000 деце избеглица школу у нашој земљи похађа свега 30-ак, али и да је формирана прва школа за избеглице у Србији, при избегличком кампу у Прешеву, у којој часове српског и енглеског, математике, географије, уметности и физичког васпитања похађа 220 малишана из Сирије, Авганистана,

Пакистана и Курдистана. Наравно, при томе треба обратити и пажњу на локалне маргинализоване етничке и друге групе код којих је овај проблем евидентан. Синдикат ће најбоље радове наградити, као и менторе ученика чије радове стручни жири оцени као најбоље, а свечаност проглашења најбољих и додела награда биће организована на Светски дан борбе против дечијег рада – 12. јуна ове године. Овом приликом подсећамо и на нашу традиционалну акцију везану за искорење дечијег рада у оном негативном контексту и у његовим најгорим појавним облицима, о чему ћемо говорити са нашим социјалним партнерима на поменутој Конференцији.

Овогодишњи Дан борбе против дечијег рада биће обележен под мотом: „Заштитимо децу од дечијег рада изазваног сукобима и временским непогодама“ с обзиром да је процењено да преко 1,5 милијарда људи живи у земљама погођеним различитим облицима насиља и нестабилности, као и директних ратних сукоба, а око 200 милиона људи, да нема свега овог напред реченог, сваке године задесе природне катастрофе – поплаве, тајфуну, урагани, потрес и слично, при чему су трећина од њих деца.

Деци је место у школи, а на одраслима да обезбеде материјалне услове за њихово школовање. Владе и просветне власти дужне су да обезбеде услове за то, а Међународна заједница да богати помогну сиромашним земљама и земљама у развоју. Само тако је могуће остварити, не само Циљ 4, него свих 17 циљева Глобалног развоја.

Последњи рок за предају радова ученика на тему: „Бори се за образовање, време је!“ био је петак, 12. мај 2017. године. Свим учесницима конкурса који су до сад послали радове Синдикат се и овим путем захваљује, а остале подстиче да се придруже овој Глобалној акцији, „Образовања за све“ као и да на часовима одељенског старешине, ученичког парламента и сл. покрену ову тему, као и следећу тему - борбу против дечијег рада.

Проф. Хаџи Здравко М. Ковач, равнирадски учитељ

ЧЕМУ ОВАКАВ ЗАКОН О ЈАВНИМ СЛУЖБАМА?

(Наставак са стр. 1)

Пише: Душан Кокот*

У среду, 24. маја у Београду је одржан састанак представника надлежних ресорних министарстава и представника репрезентативних синдиката у области образовања. Тема разговора, по други пут, била је Предлог нацрта Закона о запосленима у јавним службама. У име СРПС састанку су присуствовали Ранко Хрњаз, Милорад Антић и Душан Кокот.

На почетку састанка, а на инсистирање представника СРПС и Независности, расправа је поново кренула од првог члана. У првом обраћању представници СРПС и Независности поставили су очигледно питање оправданости доношења оваквог закона. Прво, он не уређује питање плата као есенцијалног проблема, осим што даје оквира који у старту указују како би то у будућности изгледало, а то је катастрофа у најави. Ако закон не важи за све, ако нема нових пара а држава никоме не жели да умањи зараду онима који примају више него што ће и законом бити дефинисано, онда је питање шта ми добијемо тим прописима осим озаконења постојећег а неприхватљивог положаја.

Тражили смо измену првог члана закона и захтевали да у првом ставу стоји да министарство финансија преузима обавезу да до примене овог закона обезбеди додатна средства како би запослени у области образовања имали равно-

праван третман са запосленима у другим делатностима јавних служби као и осталих запослених на које се односи Закон о платама у јавном сектору. Без тога, без обухватања свих директних и индиректних корисника буџета, без новог новца или без прерасподеле постојећег, наш став је да овај закон нема баш никакву намену, осим да поквари она права из радног односа која су већ дефинисана кроз кровне, односно законе у оквиру наше делатности (ЗОР, ЗОСОВ, закони о основном, средњем и високом образовању као и колективним уговором). Тај наш предлог је ушао у радни материјал и ако он не буде прихваћен,

илузорно је даље причати о било чему другом. Управо то је и доказала даља дискусија.

Све измене предложених чланова биле су ништа друго до преписивање постојећих одредби, односно позивање на законе који већ важе за просветне раднике. Све примедбе које су репрезентативни синдикати предложили ушли су у радни материјал, а која од њих ће бити прихватљива то остаје да видимо. Такође, указано је на нелогичност доношења сета парцијалних закона (посебно за јавне службе, државне службенике, војску, полицију...). На нашу констатацију да се, бар, о овом нацрту морало дискутовати заједно са свима који су њим обухваћени добили смо образложење да ће тако и бити и да је ово само предлог за радну групу која ради на изради овог закона. СРПС и Независност су изразили незадовољство саставом радне групе јер је очигледно да се синдикати у њој не налазе. Даљим корекцијама сви синдикати су јасно ставили до знања да утврђивање основице за обрачун плата, а без преговора са синдикатима јер је неприхватљиво!

На крају је заказан следећи састанак за крај идуће недеље и до тада очекујемо да се неке ствари које смо предложили конкретизују изменама нацрта.

*иошћерегсединик НСПРВ

DATA REVOLUTION: REVOLUCIJA U PRIKUPLJANJU OBRAZOVNIH PODATAKA

- Za hrabre vizije stvaranja generacije koja uči
  - Nevidljivost i neravnopravnost
  - Definicija nove revolucije
- (Nastavak sa str. 1)

Uoči nedavnog sastanka Međugencijske i Ekspertske grupe za indikatore održivog razvoja (IAEG) Uneskov institut za statistiku (UIS) objavio je „Revoluciju u prikupljanju obrazovnih podataka“, dokument namenjen informisanju Obrazovne komisije UN, koji sadrži preporuke kako treba prikupljati i distribuirati kvalitetne obrazovne statističke podatke, s ciljem da se planira i prati napredak ka globalnim obrazovnim ciljevima sadržanim u UN Cilju održivog razvoja br. 4. Kao što je i naslovljen, dokument poziva na „revoluciju“, radikalnan preokret u obezbeđivanju podataka potrebnih za odlučivanje, a utemeljen na državnim statističkim sistemima, koji će u tome imati podršku UN tela za nadgledanje globalnog progressa u oblasti obrazovanja.

„Revolucija u prikupljanju podataka“ (Data Revolution) je izraz koji se već uveliko koristi u svetu, a u krugovima UN ne samo u vezi sa sektorom obrazovanja, veći u svim drugim oblastima razvoja globalnog ljudskog društva. Potreba za preokretom, revolucijom te vrste prvi put je pomenuta od strane Visokog panela, grupe eminentnih svetskih ličnosti koje je generalni sekretar UN, Ban Ki Mun, 2012. godine imenovao da osmisle globalnu razvojnu agendu, koja bi bila nastavak Milenijumskih razvojnih ciljeva do 2015. Visoki panel je predložio pomenutu „revoluciju“, baziranu na činjenicama da su blagovremene i korisne informacije od ključnog značaja za kvalifikovano odlučivanje, nadgledanje napretka i evaluaciju rezultata u dostizanju planiranih ciljeva, posebno kad je reč o agendi za 2030. godinu.

Nema sumnje da su obrazovni ciljevi UN za narednih 13 godina vrlo ambiciozni, posebno imajući u vidu činjenicu da Milenijumski obrazovni ciljevi nisu u potpunosti realizovani. Treba, zapravo, nadoknaditi ozbiljno zaostajanje u obrazovanju u nekim delovima sveta, te je Obrazovna komisija (pun naziv joj je Međunarodna komisija za finansiranje globalnih obrazovnih mogućnosti) pozvala međunarodnu zajednicu da stane iza hrabre vizije stvaranja „generacije koja uči“ – obezbeđivanja školovanja za sve mlade ljude na planeti. Prema zamisli i istoimenom izveštaju Obrazovne komisije „Generacija koja uči“ je u istoriji najveća ekspanzija obrazovnih mogućnosti koju treba realizovati unutar jedne generacije, odnosno najkasnije do 2040. godine. Ukoliko bi se to postiglo, do 2050. godine bi BDP nerazvijenih zemalja bio za 70 odsto veći, nego ako se nastave sadašnji obrazovni trendovi, a ekstremno siromaštvo bilo bi praktično eliminisano.

Pređ države članice UN ova vizija postavlja nove zahteve, a to se posebno odnosi na „proizvođače“ i korisnike podataka u oblasti obrazovanja. Kad je reč o Cilju održivog razvoja 4 – inkluzivnom, pravičnom i kvalitetnom obrazovanju i mogućnostima doživotnog učenja za sve – glavni izazov je merenje i praćenje napredovanja ka podciljevima (u okviru globalnih obrazovnih ciljeva ima ih 17), koji se odlikuju širinom, fokusom na kvalitet i pravednost, kao i potrebom da se jačaju državni institucionalni i tehnički kapaciteti.

Sveukupna proizvodnja i distribucija visokokvalitetnih statističkih podataka o sektoru obrazovanja od suštinskog je značaja za efikasno planiranje i praćenje napretka prema Cilju 4, pri čemu je specifično za oblast obrazovanja neophodno da to bude kombinacija podataka iz administrativnih izvora, iz anketa među stanovništvom (domaćinstvima) i na osnovu ocena rezultata učenja. Ipak, za mnoge od 43 pokazatelja, koji se odnose na Cilj 4, podaci su nepotpuni, pa je praćenje napretka teško ili nemoguće. To bi moglo da rezultira loše osmišljenim politikama i da dovede do neefikasnog korišćenja resursa. Ostali problemi, koje države treba da rešavaju ukoliko žele da ispune novu obrazovnu agendu, uključuju neadekvatno finansiranje statističkih aktivnosti, slabe institucije, ograničene tehničke kvalitete, nedovoljnu usklađenost sa međunarodnim normama i standardima, kao i nedovoljnu koordinaciju, kako na nacionalnom nivou tako i među unutardržavnim i međunarodnim akterima.

Izveštaj UIS, u skladu sa tim, doziva na promene unutar tri široke oblasti, čime bi se odgovorilo na sve potrebe državnih sistema koji informišu o sektoru obrazovanja. Te tri oblasti su obezbeđivanje povoljnog okruženja, proizvodnja podataka i distribucija i ko-

rišćenje podataka. Sve zajedno, akcije na ova tri plana bile bi deo revolucije u prikupljanju podataka, koje bi mogle da zadovolje potrebe obrazovne agende za 2030. godinu. Kad je reč o (povoljnom) okruženju, postoji potreba za jakim državnim institucijama, dobro finansiranim, sa kvalifikovanim službenicima. Te institucije treba da budu podržane investicijama u tehničke kapacitete i naporima da se prevaziđe fragmentacija sektora obrazovanja na različite vladine agencije. Potrebna je i bolja koordinacija između vlada država i međunarodnih organizacija, kao i podrška donatora, ali vođenih potrebama zemlje i prioritetima državne politike i planova. Proizvodnja podataka takođe mora da se poboljša, počevši od poštovanja postojećih međunarodnih normi i standarda do sporazuma o novim standardima, koji eventualno mogu da budu neophodni kao odgovor na potražnju za novim podacima i pokazateljima.

Izveštaj UIS savetuje prilagođavanje međunarodnim standardima i uključivanje novih indikatora, kao što su rezultati učenja, na primer. Upotreba podataka iz različitih izvora zahteva veštine i resurse, koji možda još nisu dostupni u svim zemljama, te njihove vlade treba da se potruže da definiše standarde i anketiranje domaćinstava i uključivanje građanskih inicijativa. Državni i međunarodni mehanizmi za diseminaciju i korišćenje podataka treća su oblast koja mora biti ojačana. Preporuka je da se usvoji praksa primene „otvorenih izvora“ podataka, da se ulaže u nove informacione tehnologije, za čuvanje i prezentaciju podataka, kao i da se informacije bolje integrišu i razmenjuju između različitih nivoa vlasti i drugih institucija.

U izveštaju UIS se napominje da ovaj ambiciozan plan unapređivanja prikupljanja i korišćenja podataka o sektoru obrazovanja zahteva vreme, kao i podršku odgovarajućih međunarodnih organizacija, pre svega Uneskoveg instituta za statistiku, koji ima mandat i iskustvo da definiše standarde i alate potrebne za proizvodnju i distribuciju međunarodno uporedivih podataka.

Krajem avgusta 2014. godine, generalni sekretar UN Ban Ki Mun imenovao je „Savetodavnu grupu nezavisnih eksperata za revoluciju u prikupljanju podataka u održivom razvoju“, s idejom da mu obezbede smernice kako da oblikuje „ambicioznu i ostvarljivu viziju“ buduće razvojne agende koja će 2015. da bude nastavak UN Milenijumskih razvojnih ciljeva. Grupa sastavljena od 24 stručnjaka iz civilnog društva, privatnog sektora, akademske zajednice, vlada država i međunarodnih organizacija, takođe je imala zadatak da proceni nove mogućnosti na polju inovacija, tehničkog napretka i novih usluga prikupljanja podataka (kao podrške i dopune konvencionalnim statističkim sistemima). Na jesen te godine, Grupa je Ban Ki Munu dostavila svoje savete o merama koje treba preduzeti da se prikupe nedostajući podaci, kao i o merama za jačanje državnih statističkih kapaciteta. U tom izveštaju Grupa ističe dva velika globalna izazova – „nevidljivost“, odnosno jaz između onoga što se zna i momenta kad se to saznaje, kao i nejednakost, odnosno jaz između onih koji znaju i onih koji ne znaju šta je potrebno da znaju, da bi mogli sami da donose kvalifikovane odluke.

Bez podataka ne može da se zna koliko ljudi je rođeno i u kojoj godini su umrli. Koliko muškaraca, žena i dece još žive u siromaštvu. Koliko dece se ne školuje, koliko škola treba izgraditi, kao se troši budžetski novac, i sa kakvim efektima; da li se emisija gasova staklene bašte povećava; da li se riblji fond u okeanima smanjuje; koliko ljudi je zaposlene o na kojim poslovima rade; čime kompanije trguju i da li je privreda u ekspanziji.

Podaci su žila kucavica procesa odlučivanja i osnovna sirovina za građenje odgovornosti. Bez kvalitetnih podataka, koji pružaju prave informacije o pravim temama u pravo vreme, osmišljavanje, nadgledanje i evaluacija efikasnih politika gotovo da nisu mogući. Nove tehnologije dovele su do neverovatnog povećanja obima i vrste dostupnih podataka, stvorivši mogućnosti bez presedana za informisanje i transformaciju društava i za zaštitu životne sredine. Vlade, kompanije, istraživači i grupe građana prestano eksperimentirati, inoviraju i adaptiraju se na novi svet podataka, svet u kome su podaci „krupniji“ brži i detaljniji nego ikad pre. Sve je to deo „revolucije u prikupljanju podataka“.

SVETSKI DAN PROTIV
DEČIJEG RADA

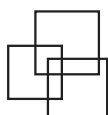
12. JUN 2017.

International
Labour
Organization

U
RATNIM SUKOBIMA
I PRIRODNYM
KATASTROFAMA

ZAŠTITIMO DECU
OD DEČIJEG RADA

Svetski dan protiv rada dece 2017. je usredsređen na uticaj koji ratni sukobi i prirodne katastrofe imaju na rad dece.

Sukobi i katastrofe imaju razarajući uticaj na živote ljudi. Oni ubijaju, sakate i povređuju, prisiljavaju ljude da napuste domove, uništavaju sredstva za život, guraju u ekstremno siromaštvo i glad i vode ih u situacije koje uništavaju njihova ljudska prava. Ratni sukobi i katastrofe vode milione dece u rad ili u ruke

trgovaca ljudima.

Interno raseljena deca i izbeglice su posebno ranjivi. Procena je da 250 miliona dece živi u područjima zahvaćenim oružanim sukobima. Svake godine, skoro 70 miliona dece je u dodiru sa prirodnim katastrofama. Mnoga, od 168 miliona, deca koja su zarobljena dečijim radom žive u ratnim i uslovima prirodnih katastrofa. Više od polovine od 65 miliona raseljenih ljudi zbog rata čine deca.

KAKO RATNI SUKOB I PRIRODNE KATASTROFE UTIČU NA POVEĆANJE RADA DECE?

Sukobi i katastrofe uništavaju sredstva za život. Kako se ekonomski uslovi pogoršavaju, prihodi roditelja i starije braće i sestara nisu dovoljni za njihove porodice. Deca se često nalaze u bezizlaznoj situaciji, pa odustaju od škole i počinju da rade kako bi njihove porodice mogle da opstanu.

U ratnim sukobima i katastrofama, mnoga deca su naročito ranjiva jer su odvojena od svojih porodica. Uz malo pažnje i nedostatak kontrole od svojih negovatelja, oni lako postaju predmet trafikinga i dečijeg rada, tokom izbegništva i po povratku na svoje destinacije.

Tokom rata, deca mogu da budu angažovana, naročito od strane naoružanih grupa, ne samo da budu ratnici, već i kao špijuni, pomagači i kuriri ili da postanu žrtve seksualne eksploatacije i uznemiravanja. Pored opasnosti od ratnih borbi, često trpe psihičko i fizičko nasilje, grube obaveze i kazne, i sve više su izložena konzumiranju alkohola i droge. Ovo stvara duboke ožiljke u umovima dece, te je reintegriranje iz konfliktne situacije često veoma teško. Konvencija MOR br. 182 smatra da je angažovanje i upotreba dece za oružane sukobe jedan od najgorih oblika rada dece.

Sukobi i katastrofe vode raspadu školskih sistema. Nedostatak obrazovne infrastrukture je glavni faktor koji doprinosi povećanju broja dece koja rade. Napadi na škole koji su zabranjeni međunarodnim zakonom i Rezolucijom Saveta bezbednosti broj 1612 identifikuje takve napade kao ozbiljno nasilje nad

pravima deteta.

Kada su škole napadnute, oštećene ili uništene ratom ili korišćene u vojne svrhe, nepopravljava šteta je učinjena i na obrazovnoj infrastrukturi i na „svetosti“ škole, trajno oštećujući percepciju dece o školi kao sigurnom mestu za obrazovanje.

Sukobi i katastrofe uzrokuju masovna raseljavanja. Deca koja se sele su naročito podložna radu, jer ih raseljavanje odvaja od roditeljske zaštite i ometa njihovo školovanje. Suočavaju se sa izazovima vezanim za dostupnost škola na novim lokacijama. Čak i kada se upišu, deca se suočavaju sa velikim teškoćama u prilagođavanju planu i programu i jeziku zemlje domaćina.

Deca izbeglice se suočavaju sa direktnim problemom uključivanja u tržište rada. Zabrane koje su nametnule vlade domaćina štite ili ometaju odrasle izbeglice da pristupe tržištu rada. U većini zemalja nemaju pristup punoj socijalnoj zaštiti. U tako teškim okolnostima, roditelji se mogu pouzdati da će deca upotpuniti rupe u njihovim porodičnim prihodima. Deca bez pratnje su posebno ranjiva, jer često idu da rade u želji za preživljavanjem.

Integrisan i efikasan sistem zaštite dece štiti decu od toga da budu uhvaćena u dečiji rad. Na nesreću, sukobi i katastrofe imaju nameru da oslabe ili uruše zakonodavstvo (pravnu državu). Inspektori rada, kao i drugi autoriteti rada i službenici socijalne zaštite su preopterećeni i ne poseduju potrebna sredstva da prate i da se bore efikasno sa radom dece.

ZAŠTO TREBA DA DELUJEMO?

Rad dece u sukobima i katastrofama vrši nasilje nad međunarodnim pravom, rezolucijama Saveta bezbednosti i konvencijama UN, uključujući Konvenciju MOR br. 138 o minimumu godina za pristup radnom angažovanju, Konvenciju MOR br. 182 o najgorim oblicima dečijeg rada, Preporuku MOR br. 71 o organizaciji zapošljavanja u tranziciji od rata do mira (pod revizijom); kao i Konvenciju o pravima deteta i Rezoluciju Saveta bezbednosti br. 1612 o deci i oružanom sukobu.

Deca moraju da budu zaštićena od povređivanja. Rad dece nanosi ozbiljnu štetu na psihičko i fizičko blagostanje deteta. Naročito tokom sukoba i katastrofalnih situacija, deca su uključena u najteže oblike dečijeg rada koji predstavljaju potencijalni rizik za njihovo zdravlje, sigurnost i blagostanje. To su deca koja rade u rudnicima ili skupljaju metale i minerale u ratom zahvaćenim područjima, deca koja čiste ruševine, kao i deca izbeglice koja rade na ulicama ili u

poljoprivredi gde se suočavaju sa velikim količinama štetnih materija.

Deca imaju pravo da budu zaštićena tokom sukoba i katastrofa, a interesi deteta treba da budu podržani. Ona imaju pravo da ponovo dobiju normalan život i da se vrate učenju što pre je moguće; obrazovanje je ključ u borbi protiv rada dece i za razvoj prosperitetnih društava. Prosto je pogrešno da deca treba da rade kako bi obezbedila sopstveno preživljavanje ili preživljavanje svojih porodica. Sva deca bi trebalo da su uvek zaštićena.

Dečiji rad je kršenje osnovnih ljudskih prava, i glavna kočnica u održivosti razvoja pristojnog posla i mrlja na čovečnosti. Iskorenjenje toga je svetski i svetski-potvrđeni prioritet. Kroz Cilj 8.7 o Održivim razvojnim ciljevima (ORC), svetska zajednica je prihvatila da eliminiše sve oblike rada dece do 2025. godine. Ovaj cilj se može postići samo ako ni jedno dete neće biti zaboravljeno u borbi protiv rada dece – bez obzira koliko je teško i pod kojim okolnostima.

ŠTA JE URAĐENO?

Fokus na temu rada dece u ratnim i uslovima katastrofe je povećan prethodnih godina. 2010. godine MOR je razvio „Kako“ vodič za ekonomsku reintegraciju dece koja su ranije bila uključena u ratne snage i grupe, a 2011. godine je objavljen VRISAK posebni model o radu dece i ratnom sukobu. 2012. godine je prihvaćen Minimum standarda za zaštitu dece u humanitarnim akcijama, uključujući posebno standard o radu dece.

Radna grupa za rad dece koja je deo Alijanse za zaštitu dece u humanitarnim akcijama, kojom kopredseđava i MOR i Međunarodni plan, pokrenula je 2016. godine vodič: Podrška zaštiti potreba dece koja rade u hitnim slučajevima. On obezbeđuje vodič za humanitarce o zaštiti dece koja rade. Vodič o pristupu izbeglih i drugih raseljenih lica tržištu rada, koji je prihvatilo upravljačko telo MOR-a 2016. koji je poziv svim članicama MOR i potpisnicama da preduzmu mere za borbu i zaštitu protiv dečijeg rada.

2016. godine Alijansa 8.7 koja je formirana da ubrza i pojača akciju rešenja dečijeg rada, prisilnog rada, modernog ropstva i trafikanga. Pod okvirom Alijansa 8.7 MOR radi na višestrukim uključivanjima partnera, među njima UNICEF, OHCHR, IOM, OSCE i ICMPD. Jedna od šest Akcionih grupa je posvećena radu dece i prisilnom radu u kriznim situacijama.

MOR je pomogla svojim potpisnicama u podržavanju hiljadama dece zahvaćene dečijim radom u ratnim sukobima i katastrofama. Deci sa Haitija i Mijanmara, Nepala i Demokratske Republike Kongo koji su bili povučeni sa rada i vraćeni u škole. U integrisanom pristupu koji naglašava principe i prava na radu, MOR je razvila specifične alate koji brane rad dece i obezbeđuje reintegraciju dece u postkonfliktnim situacijama, sa naročitim fokusom na decu koja su ranije bila uključena u ratne snage i grupe. MOR je takođe obučila i mobilisala vladine zvaničnike, zaposlene, predstavnike radnika i NVO osoblje da prepoznaju problem rada dece u situacijama krize.

ŠTA JE JOŠ POTREBNO DA BUDE URAĐENO?

Hitna akcija je potrebna da se reši problem rada dece u oblastima koja su zahvaćena ratom i katastrofama. Rad dece bi trebalo smatrati prioritarnim problemom u okviru humanitarne odgovornosti i tokom rekonstrukcije i oporavka. Vlade, organizacije radnika i poslodavaca i humanitarci treba i igrati ključnu ulogu u rešenju problema rada dece tokom sukoba i katastrofa. Ako svet želi da dostigne Cilj 8.7 potrebno je da pojačati i ubrzati akciju da se okonča rad dece, uključujući u oblastima zahvaćenih ratom i katastrofama. I potrebno je da to uradimo zajedno.

NA OVAJ SVETSKI DAN, POZIVAMO NA KOORDINISANU AKCIJU SA CILJEM NA:

- Jaču integraciju i pravovremeno naznačavanje humanitarne odgovornosti o problemu dečijeg rada.
- Označavanje ključnih uzroka rada dece kroz obrazovanje, socijalnu zaštitu, intervencije i lakši pristup pristojnim poslovima za starije.
- Podržavanje ljudskih prava izbeglica i raseljene dece kako bi bila zaštićena od dečijeg rada i trafikinga.
- Ojačavanje zajedničkih napora i zastupanja kroz socijalni dijalog da se okonča angažovanje i korišćenje dece u oružanim sukobima i drugim najtežim oblicima rada dece.
- Obezbeđivanje kontinuiranog fokusa na promovisanju programa pristojnog rada za zaštitu od dečijeg rada tokom rekonstrukcije i oporavka, uključujući treninge, socijalnu zaštitu i pristojan rad za odrasle i mlade koji su sposobni za rad.

KROZ:

- Podsticanje koordinacije i saradnje između nacionalnih, razvojnih i humanitarnih aktivista i programa.
- Jačanje uloge vlada, radničkih i organizacija zaposlenih i privatnog i javnog sektora u rešenju problema rada dece u situacijama sukoba i katastrofa.
- Poboljšanje zaposlenosti, programa socijalne zaštite kako bi zaštitili decu od rada.
- Ojačavanje šireg partnerstva i alijansi za pristojan posao.
- Širenje znanja o uzrocima rada dece i izgradnji kapaciteta za aktiviste u situacijama sukoba i katastrofa.

PRIDRUŽITE NAM SE NA SVETSKI DAN PROTIV DEČIJEG RADA 2017!

Svetki dan je prilika da se podigne glas protiv dečijeg rada. Pozivamo vas i vašu organizaciju da budete deo Svetskog dana.

Pridružite nam se i dodajte svoj glas međunarodnom pokretu protiv rada dece.

Za više informacija posetite www.ilo.org/ChildLabourWorldDay, www.nsprv.org.rs, www.nsprvojvodine.org.rs, www.nsjs.org.rs ili kontaktirajte fundamentals@ilo.org.

 #NOchildlabour

ПЛАТЕ У МАРТУ: „СКОК У МЕСТУ“

• Програмерима 176.000 динара, сервисерима 25.000 • 162.468 динара примили запослени у ваздушном саобраћају, а 21.746 у делатностима путничких агенција • Војвођани испод просека

Просечна бруто зарада исплаћена у марту 2017. године износила је 65.695 динара, а просечна нето зарада (без пореза и доприноса) исплаћена у марту 2017. године 47.814 динара (или 386 €, прим. аут). У односу на претходни месец, просечна бруто зарада била је већа за 1,3% номинално и за 1,1% реално, док је просечна нето зарада била већа за 1,8% номинално, а за 1,6% реално.

Зараде у просвети и републички просек						
Период	Просечне зараде			Про. зар. без пореза и доприноса		
	Укупно РС	Образовање	Индекс (3:2)	Укупно РС	Образовање	Индекс (6:5)
I 2016	55.763	55.190	98.97	40.443	39.696	98.18
II 2016	61.279	55.754	90.98	44.450	40.101	90.22
III 2016	63.029	56.238	89.23	45.870	40.524	88.35
IV 2016	67.464	56.708	84.06	49.249	40.784	82.81
V 2016	60.520	55.431	91.59	43.951	39.885	90.75
VI 2016	64.019	56.801	88.73	46.450	40.845	87.93
VII 2016	63.699	57.168	89.75	46.280	41.112	88.83
VIII 2016	62.474	55.482	88.81	45.286	39.924	88.16
IX 2016	64.150	60.146	93.76	46.558	43.195	92.78
X 2016	62.414	56.474	90.48	45.281	40.609	89.68
XI 2016	63.061	56.215	89.14	45.767	40.438	88.36
XII 2016	73.641	59.029	80.16	53.456	42.400	79.32
I 2017	57.231	57.732	100,88	41.508	41.432	99.82
II 2017	64.847	58.703	90,53	46.990	42.146	89.69
III 2017	65.695	58.368	88,85	47.814	41.991	87.82
IV 2017	68.246	59.062	86,54	49.635	42.427	85.48

У поређењу са истим месецом прошле године, просечне бруто и нето зараде биле су веће за 4,2% номинално, односно за 0,6% реално. Просечна мартовска плата у Србији је 10,8 одсто виша у односу на децембар прошле године и 3,5 одсто у односу на исти месец 2015. У исто време, мартовске зараде у Војводини веће су у просеку само 0,8 одсто у односу на фебруар, а мање су чак 14,6 у односу на децембар прошле године. Но, уколико се пореде март ове године и март прошле, просечна плата у Војводини већа је четири процента. (На месечне осцилације индекса просечних зарада (м/м-1) у највећој мери утиче динамика исплата, док реалнију слику кретања просечних зарада дају међугодишњи индекси (м/м-12), прим. аут.).

Републички завод за статистику објавио је и податке о мартовским платама по делатностима, из којих произлази да је највећа просечна зарада запослених у области информисања и комуникација – 91.242 динара. Иза њих су финансијске делатности и делатности осигурања с просечном мартовском платом од 88.552 динара, затим стручне, научне, иновационе и технолошке делатности – 79.763, снабдевање електричном енергијом, гасом и паром – 79.623, рударство – 75.045, пословање некретнинама – 56.668, државна управа и обавезно социјално осигурање – 50.214, саобраћај и складиштење – 49.931 динар. Све остале делатности имају просечну зараду мању од републичке, а најмања је прошлог месеца забележена у делатности услуга смештаја и исхране – 29.832 динара.

Групу од десет делатности у којима се бележе највеће мартовске нето зараде предводе рачуноско програмирање и консултантске делатности, с просеком од 176.335 динара, односно готово четири просечне републичке зараде. Занимљиво је да су мајстори који поправљају рачунаре и предмете за личну употребу у марту имали просечну зараду од 24.912 динара, а рачуница показује да они који оспособљавају рачунаре да би програмери радили месечно зарађују седам пута мање. У истој бранши су и производња рачунара, електронских и оптичких производа, с мартовским просеком од 76.855 динара.

После рачунарског програмирања и консултантских делатности, највеће мартовске просечне плате забележене су у ваздушном саобраћају –

162.468 динара, затим у рекламирању и истраживању тржишта – 131.447, управљачким делатностима и саветовању – 127.618, производњи дувачких производа – 126.940, услужним делатностима у рударству – 113.592, експлоатацији сирове нафте и природног гаса – 102.256, финансијским услугама – 100.892, производњи кокса и деривата нафте – 98.766 и производњи основних фармацеутских производа – 80.859 динара.

С друге стране, групу од десет делатности с најнижим просечним мартовским платама „предводе” делатност путних агенција, тур-оператера и резервација с 21.746 динара, што је 2.174 динара мање од минималне

Просечне зараде по запосленом у Републици Србији, по делатностима	Зараде		Нето зараде	
	IV 2017	I-IV 2017	IV 2017	I-IV 2017
Укупно	68246	64008	49635	46489
Пољ., шумарство и рибарство	59008	56336	42553	40686
Рударство	110578	106383	79505	76181
Прерађивачка индустрија	109298	108780	77612	77516
Снабдевање ел. енер., гасом и паром	185524	159574	135226	114225
Снабд. водом и управ. отпадним водама	88071	84353	62763	60217
Грађевинарство	67893	61539	50479	44987
Трг. на вел. и мало и попр. мот. воз.	110578	106383	79505	76181
Саобраћај и складиштење	109298	108780	77612	77516
Услуге смештаја и исхране	185524	159574	135226	114225
Информисање и комуникације	88071	84353	62763	60217
Фин. делатности и делатност осигурања	67893	61539	50479	44987
Пословање некретнинама	228180	183998	177466	137188
Стр., научне, инфор. и техн. делат.	66291	60583	48480	44156
Админ. и помоћне услужне делат.	59751	53110	44199	38962
Држ. управа и обавезно соц. осигурање	69705	67366	50076	48372
Образовање	59062	58466	42427	41999
Здравствена и социјална заштита	60368	55409	43535	39895
Уметност; забава и рекреација	63570	57997	45790	41702
Остале услужне делатности	47385	45277	34389	32871

зараде прописане за март, која је утврђена на 23.920 динара. Мање од минималца добили су и запослени у уклањању отпадних вода јер им је мартовска просечна зарада, по подацима РСЗ-а, 22.666 динара, као и запослени у кинематографији, телевизијској и музичкој продукцији с мартовском платом од 23.686 динара. Следе прерада дрвета и производи од дрвета – 27.118, помоћне делатности у финансијским услугама и осигурању – 28.147, остале услужне делатности – 30.175, трговина на мало – 30.391, заштитне и истраживачке делатности – 31.033 и производња намештаја – 33.482 динара.

	Зараде				Нето зараде			
	IV 2017	I-IV 2017	IV 2017 III 2017	I-IV 2017 I-IV 2016	IV 2017 2017	I-IV 2017 2017	IV 2017 III 2017	I-IV 2017 I-IV 2016
Република Србија	64847	61030	113,3	104,3	46990	44242	113,2	104,2
Србија - Север	71829	67111	115,1	103,9	52098	48686	115,0	103,8
Београдски регион	80793	76450	112,0	104,7	58698	55524	112,1	104,7
Регион Војводине	62505	57385	119,6	103,6	45233	41565	119,3	103,5
Западнобачки округ	54236	49452	121,4	103,8	39282	35845	121,2	104,0
Јужнобанатски округ	64672	60865	113,3	100,7	46699	44025	112,9	100,7
Јужнобачки округ	69233	61661	127,9	102,7	50161	44704	127,8	102,6
Севернобанатски округ	53689	51680	108,1	104,2	38797	37364	108,0	104,0
Севернобачки округ	59106	56759	108,6	108,2	42742	41114	108,2	108,1
Средњобанатски округ	58760	55511	112,3	106,9	42409	40090	112,2	106,5
Сремски округ	56921	52132	120,2	104,2	41227	37796	119,9	104,1
Србија – Југ	55518	52909	110,3	104,8	40165	38307	110,2	104,8
Рег. Шумадије и Зап. Србије	54181	51972	108,9	105,9	39274	37729	108,5	105,8
Рег. Јужне и Источне Србије	57120	54030	112,1	103,6	41231	39000	112,1	103,7
Рег. Косово и Метохија	-	-	-	-	-	-	-	-

PLATE U APRILU NOMINALNO VEĆE 0,8, REALNO MANJE 3,1 ODSTO

• Pećinčani prvi po platama u Vojvodini • Najviše zaradili u Surčinu • Prosečna plata u Vojvodini 48.983 dinara, 650 dinara manja od proseka • 63.806 dinara u Pećincima, 30.635 u Alibunaru • Plate u obrazovanju 15 odsto ispod proseka

Prosečna bruto zarada isplaćena u aprilu u Srbiji iznosi 68.246 dinara, dok je prosečna neto zarada, bez poreza i doprinosa, prošlog meseca bila 49.635 dinara, saopšteno je iz Republičkog zavoda za statistiku.

U odnosu na prethodni mesec, prosečna bruto zarada je 3,9 odsto nominalno veća i 3,1 odsto realno, dok je prosečna neto zarada veća 3,8 odsto nominalno i tri odsto realno. U poređenju s istim mesecom prošle godine, prosečna bruto zarada nominalno je veća 1,2 odsto, a realno je manja 2,7 odsto, dok je prosečna neto zarada nominalno veća 0,8 odsto, a realno je manja 3,1 procenta.

Prosečna neto zarada u Vojvodini manja je od republičkog proseka oko 650 dinara, jer je bila 48.983 dinara. Ispod republičkog proseka praktično su zaradivali svi radnici u Vojvodini, osim u Južnobačkoj oblasti, gde je prosek zarada prošlog meseca bio 54.424 dinara, i Južnobačanskoj oblasti, gde je prosek aprilske zarade bio 51.087.

Najmanju prosečnu zaradu u aprilu ostvarili su zaposleni u Zapadnobačkoj oblasti – 41.190 dinara, slede oni u Severnobačkoj oblasti sa zaradom od 42.513, u Srednjobačkoj oblasti prosečna zarada u aprilu bila je 44.273, u Severnobačkoj oblasti zaposleni su prosečno zaradili 45.184, a u Sremskoj oblasti 46.121 dinar.

Podaci o prosečnim zaradama pokazuju da su primanja veoma različita i da je između najviše i najniže prosečne plate u Vojvodini, posmatrano po oblastima, razlika i veća od 13.000 dinara. Razlike u primanjima zaposlenih u Vojvodini posebno su vidljive kad se uporede najveća i najmanja prosečna zarada isplaćena u aprilu. Podaci pokazuju da zaposleni koji rade u Pećincima, gde je isplaćena najviše aprilska prosečna zarada na teritoriji Vojvodine od 63.806 dinara, imaju više nego dupla primanja od opštine u kojoj je zabeležena najniža prosečna zarada – Alibunara – gde je u aprilu ona bila 30.635 dinara.

NAJVIŠE ZARADILI U SURČINU

Najviše prosečno primanje u Srbiji prošlog meseca imali su zaposleni u Beogradu – 61.944 dinara, a najmanja prosečna zarada u aprilu zabeležena je u Topličkoj oblasti – 34.870 dinara. Najviša prosečna zarada isplaćena je u Surčinu – 86.205 dinara, a najniža u Trgovištu – 25.813.

REALNIJE IZRAČUNAVANJE PROSEČNE PLATE

Poreska uprava Srbije i Republički zavod za statistiku (RZS) potpisali su nedavno sporazum o saradnji, koji treba da doprinese razmeni podataka iz administrativnih evidencija koje su u nadležnosti ovih institucija. Sporazum, koji je prilagođen novonastalim promenama u poreskom sistemu, predstavlja korak dalje u modernizaciji zvanične statistike na putu ka usaglašavanju sa metodologijom i praksom EU. Naime, tek prelaskom na elektronsku poresku prijavu stvoreni su uslovi da se prikupljeni podaci iz Poreske uprave koriste i u statistici umesto uzoraka, koje je do sada statistika koristila. Takođe, ovakav način razmene podataka znatno smanjuje troškove i opterećenost privrede, odnosno poslovnih subjekata jer sada jednom dostavljeni podatak ma kojoj državnoj instituciji više ne moraju da dostavljaju bilo kome, jer su državni organi u obavezi da ih međusobno razmenjuju.

RZS ovaj dokument omogućava promenu metodologije obezbeđivanjem pune pokrivenosti poslovnih subjekata umesto sprovođenja statističkih istraživanja na bazi uzoraka. Drugim rečima, od sada će se, između ostalog, i prosečna plata izračunavati po realnim ciframa, a ne na osnovu ankete o ceni radne snage. Jer, valja podsetiti da su mnogi radnici bili začuđeni i iznenađeni podacima o prosečnim mesečnim neto zaradama u svojim opštinama jer na osnovu onoga što oni imaju u džepu nisu mogli da veruju da je prosek primanja značajno viši i izražavali otvorenu sumnju u statističke podatke. Sada bi situacija trebalo da bude drugačija, a od kada će RZS početi da iskazuje prosečne plate na osnovu podataka Poreske uprave još uvek se ne zna, ali se očekuje da će to brzo zaživeti. Sada će u obračun prosečnih zarada ući i zarade zaposlenih kod preduzetnika. To se i do sada radilo, ali će obuhvat biti bolji pa samim tim će i podaci biti realniji. Veliki problem, smatraju u RZS, predstavlja i činjenica da mnogi preduzetnici ne ostvaruju zaradu, odnosno ne iskazuju je, već ostvaruju samo profit. Kako je to moguće i šta znači da postoje preduzetnici koji nemaju zaradu, a imaju profit teško je objasniti, ali je činjenica da je to kod nas prisutno. Deo stručnjaka tvrdi da će tek uzimanjem realnih zarada kod preduzetnika prosečna zarada u Srbiji biti još manja, jer je činjenica da 90 odsto njih svojim zaposlenima zapravo isplaćuje minimalac. Procenjuje se da čak 240.000 preduzetnika plaća radnicima minimalnu zaradu i da će to drastično uticati na obračun prosečne zarade u Srbiji.

Bilo kako bilo, krajnje je vreme da podaci o prosečnoj plati zaposlenih budu barem približno onakvi kakvi su u realnom životu, kako oni koji ne mogu ni da sanjaju prosek koji se iskazuje u njihovoj opštini ne bi svaki mesec, kada RZS izade sa svojim podacima, bili razočarani i kivni. Jer, nesporno je da postoje dobra preduzeća sa dobrim platama, ali isto tako nesporno je i da postoje i ona koja isplaćuju male plate, a prosek je uvek negde na sredini.

	IV 2017	IV 2017 III 2017	IV 2017 III 2016
Bruto (RSD)	68.246	103,9	101,2
Neto (RSD)	49.635	103,8	100,8
Neto (EUR)	401	104,0	100,1

Zanimljivo je i da u Južnobačkoj oblasti, gde je prosečna plata najviša u Vojvodini, ima mnogo opština u kojima su te zarade ispod 40.000 dinara. Izvesno je da najmanje zaraduju stanovnici Zapadnobačke oblasti, a samo u Apatinu u visini prosečne republičke zarade, dok je plata u Somboru, Kuli i Odžacima daleko ispod proseka.

U Južnobačkoj oblasti najveći prosečna zarada iznosi 59.646 dinara i isplaćena je u Novom Sadu, a iznad proseka su zaradivali i oni koji rade u Bačkoj Palanci – 53.617 dinara. Iznos viši od prosečne republičke zarade smestio se i u kovertu zaposlenih u Pančevu – 54.390 dinara, Vršcu – 59.743, dok je u Sremskoj Mitrovici, s isplaćenih 49.405 dinara, na granici tog iznosa. Ispod 40.000 dinara zaradili su zaposleni u Sremskim Karlovcima, Baču, Bačkom Petrovcu, Žablju, Srbobranu, Titelu, Beloj Crkvi, Temerinu, Opovu, Plandištu, Kovačici, Čoki, Malom Idošu, Novom Bečeju, Sečnju, Kuli, Odžacima, Rumi i Irgu.

INFLACIJA (IPC) U APRILU 4,0 %

Indeksi potrošačkih cena definišu se kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Cene ovih proizvoda i usluga u aprilu 2017. godine, u odnosu na mart 2017. godine, u proseku su više za 0,8%. Potrošačke cene u aprilu 2017. godine, u poređenju sa istim mesecom prethodne godine, povećane su za 4,0%, dok su u poređenju sa decembrom 2016. godine, povećane 3,2%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, u aprilu 2017. godine, u odnosu na prethodni mesec, rast cena je zabeležen u grupama Hrana i bezalkoholna pića (2,2%), Odeća i obuća (1,4%), Rekreacija i kultura (0,5%), kao i u grupama Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana i Transport (za po 0,4%) i u grupi Restorani i hoteli (0,2%). Pad cena zabeležen je u grupi Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva (-0,8%), kao i u grupama Alkoholna pića i duvan i Obrazovanje (za po -0,1%).

Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale. Treba napomenuti da Republički zavod za statistiku od 1999. godine ne raspolaze podacima za AP Kosovo i Metohiju, tako da oni nisu sadržani u obuhvatu podataka za Republiku Srbiju (ukupno).

Izvršni odbor Narodne banke Srbije zadržao je na majskom zasjedanju referentnu kamatnu stopu na nivou od 4,0 odsto. Donoseći takvu odluku, Izvršni odbor je imao u vidu faktore inflacije, efekte dosadašnjeg ublažavanja monetarne politike, kao i majsku projekciju inflacije prema kojoj će se ona i u naredne dve godine kretati u granicama cilja od 3,0 odsto uz odstupanja od plus ili minus 1,5 procentnih poena, saopšteno je iz NBS. Inflacija je od početka godine u granicama cilja, i u aprilu je iznosila 4,0 odsto međugodišnje. Iz NBS navode da je na takvo kretanje inflacije, kao

i u drugim zemljama, uticao oporavak svetske cene nafte u drugoj polovini 2016, ali i veće poskupljenje voća, povrća i ogreva od sezonski uobičajenog, zbog lošeg vremena početkom godine, kao i poskupljenje svežeg mesa u aprilu. "Sa izlaskom ovih jednokratnih poskupljenja iz međugodišnjeg obračuna inflacije, početkom naredne godine očekujemo nižu inflaciju u odnosu na sadašnji nivo, a zatim njeno kretanje na tom nivou do kraja perioda projekcije", poručuju iz centralne banke. Kretanje inflacije od početka ove godine, kako se dodaje, posledica je delovanja jednokratnih faktora, na šta ukazuje niska i relativno stabilna bazna inflacija, koja je u aprilu iznosila 2,0 odsto međugodišnje.

U saopštenju se navodi da Izvršni odbor pažljivo prati dešavanja u međunarodnom okruženju, a prvenstveno kretanja na međunarodnom finansijskom tržištu i svetske cene primarnih proizvoda. "Neizvesnost na međunarodnom finansijskom tržištu u najvećoj meri proističe iz divergentnosti monetarnih politika vodećih centralnih banaka, Federalnih rezervi i Evropske centralne banke, što može da utiče na globalne tokove kapitala prema zemljama u usponu, a time i Srbiji". Pored toga, neizvesnost je prisutna i u pogledu kretanja svetskih cena primarnih proizvoda, a posebno nafte. Međutim, kako ističu iz NBS, otpornost naše ekonomije na eventualne negativne uticaje iz međunarodnog okruženja je povećana zahvaljujući povoljnijim makroekonomskim izgledima, a pre svega smanjenju fiskalne i spoljne neravnoteže, što doprinosi i nižoj premiji rizika i povoljnijem kreditnom rejtingu zemlje.

Izvršni odbor NBS je usvojio majski Izveštaj o inflaciji, koji je javnosti predstavljen u petak, 19. maja. Naredna sednica Izvršnog odbora na kojoj će biti doneta odluka o referentnoj kamatnoj stopi održaće se 8. juna.

Godišnja stopa inflacije* (merena indeksima potrošačkih cena (IPC))												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
2015.	0,1	0,8	1,9	1,8	1,5	1,9	1,0	2,1	1,4	1,4	1,3	1,5
2016.	2,4	1,5	0,6	0,4	0,7	0,3	1,2	1,2	0,6	1,5	1,5	1,6
2017.	2,4	3,2	3,6	4,0	-	-	-	-	-	-	-	-
Mesečna stopa inflacije** (IPC)												
2014.	-0,2	0,9	0,7	0,5	-0,3	0,5	-0,9	0,9	0,0	-0,2	-0,1	-0,2
2015.	0,6	-0,1	-0,1	0,4	0,1	0,1	-0,1	0,9	-0,6	0,7	-0,1	-0,1
2016.	1,4	0,7	0,2	0,8	-	-	-	-	-	-	-	-

*promena cena u tekućem mesecu u odnosu na isti mesec prethodne godine, u %

**promena cena u tekućem mesecu u odnosu na prethodni mesec, u %

ПРЕСТАНАК РАДНОГ ОДНОСА У УСТАНОВИ ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И ВАСПИТАЊЕ

Уколико се утврди да запослени у установи за образовање и васпитање не испуњава услове из правилника о организацији и систематизацији послова у погледу одговарајућег образовања, престаће му радни однос без обзира на то што је у тренутку заснивања радног односа испуњавао тај услов према тада важећем правилнику о организацији и систематизацији послова.

Из образложења:

Нижестепеним пресудама правноснажно је одбијен захтев тужиоца да се пониште као незаконити решење директора тужене школе и закључак Школског одбора тужене, да се тужена обавезе да га распореди на одговарајуће радно место и да му исплати изгубљену зараду и друга примања.

Против правноснажне пресуде тужилац је изјавио ревизију.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија је неоснована.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је 7. јула 2004. године, на основу решења тужене, засновао радни однос на радном месту техничког радника. У време заснивања радног односа тужилац је у свему испуњавао услове предвиђене чланом 9. Правилника о организацији и систематизацији послова и радних задатака код тужене, од 10. фебруара 2004. године, односно имао је завршену основну школу и уверење о положеном стручном испиту за вршење послова руковоа котлова са ручним ложењем. Тужилац је са туженом 1. септембра 2011. године, закључио уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности.

Просветна инспекција је приликом прегледа документације тужене, записником о извршеном прегледу у школској 2012/13 години, утврдила да тужилац нема одговарајући степен стручне спреме за радно место на којем је запослен, према тадашњем Правилнику о систематизацији радних места код тужене, па јој је наложено да поступи по одредбама Закона о основама система образовања и васпитања и наведеног правилника.

Министарство просвете и науке је у писму упућеном туженој (17. априла 2012. године) дало мишљење да уверење које тужилац поседује није јавна школска исправа којом се доказује стручно образовање.

Чланом 22. Правилника тужене о организацији и систематизацији послова и радних задатака, донетог 14. септембра 2012. године, прописано је да за радно место техничког радника лице мора имати трећи или четврти степен стручне спреме.

Тужена школа је побјиганим решењем отказала тужиоцу уговор о уређивању међусобних права, обавеза и одговорности, на основу члана 120. ст. 1, 3. и 5. Закона о основама система образовања и васпитања – због неиспуњавања услова за рад у смислу одредби цитираног закона. Закључком Школског одбора тужене одбачен је као неблагоприятан приговор тужиоца изјављен против наведеног решења директора.

Нижестепени судови су правилно закључили да се у конкретном случају примењују одредбе Закона о основама система образовања и васпитања, као *lex specialis*-а за радне односе запослених школама (основним и средњим), и да је побјигано решење директора тужене донето на основу члана 120. ст. 1, 3. и 5. цитираног закона, у ситуацији када је утврђено да он не испуњава услове за рад на радном месту техничког радника према новом Правилнику тужене.

С обзиром на то да је у члану 120. став 5. цитираног закона прописано да запосленом престаје радни однос ако се у току радног односа утврди да не испуњава услове из става 1. истог члана (који прописује да то лице мора да има одговарајуће образовање) а ставом 3. да се ти услови доказују приликом пријема у радни однос и да се проверавају у току рада, решење о отказу је незаконито.

Прихватајући у потпуности правно становиште првостепеног суда, другостепени суд је закључио да се одредбе Закона о раду примењују супсидијарно на запослене у предшколским установама и установама основног и средњег образовања, то јест само на она њихова права и обавезе који нису регулисани одредбама Закона о основама система образовања и васпитања.

Нису основани ревизијски наводи тужиоца да је побјигана пресуда донета погрешном применом материјалног права јер је у конкретном случају требало применити одредбе Закона о раду, који овакав отказ регулише отказним разлогом из члана 179. став. 1. тачка 1) (кад запослени нема потребна знања). Таква тврдња је неоснована, с обзиром на то да се на радноправни статус свих запослених у установама образовања и васпитања примењују одредбе Закона о основама система образовања и васпитања, по правилу *lex specialis derogat legi generali*. Овај закон се у погледу услова и начина заснивања радног односа, као и престанка радног односа, које регулише у члану 120, примењује на сва запослена лица у овим установама.

Како је у члану 120. став 5. цитираног закона прописано да запо-

сленом престаје радни однос ако се у току радног односа утврди да не испуњава услове из става 1. овог члана: који прописује, између осталог, да то лице мора да има одговарајуће образовање, без утицаја су ревизентови наводи да је у време заснивања радног односа испуњавао услове за пријем у радни однос јер је имао одговарајуће образовање према одредбама тада важећег Правилника о организацији и систематизацији послова и радних задатака код тужене. (*Пресуда Врховног касационог суда, Рев2 1111/2015 ог 16. јуна 2016*)

ДИСКРИМИНАЦИЈА ПРИЛИКОМ ИЗБОРА ДИРЕКТОРА ШКОЛЕ

Не постоји дискриминација када приликом одлучивања о избору директора основне школе, по поновљеном конкурсном, школски одбор изабере кандидата са вишим уместо кандидата са високим образовањем, руководећи се при избору другим критеријумима – организационим способностима кандидата, вештинама у комуникацији, познавањем људских и материјалних ресурса школе итд.

Из образложења:

Нижестепеним пресудама одбијен је као неоснован тужбени захтев којим је тражено да се тужена школа обавезе да тужиоцу накнади нематеријалну штету због повреде угледа, части и достојанства тужиоца, зато што га је тужена третирала на шиканозан начин. Штетно поступање тужене се, према наводима из тужбе, огледало, између осталог, у томе што тужена није навела ниједан рационалан разлог зашто тужиоца одбија по конкурсима као јединог стручног кандидата који испуњава све опште и посебне услове конкурса, а на радном месту задржава нестручног Д. М. У тужби се истиче да је тужена тако поступала због личних својстава тужиоца: зато што је он римокатолик, нежељен, лошег имовног стања и зато што је стручан у односу на нестручног Д. М. (са вишим образовањем), чиме на безобзиран начин дискриминише тужиоца у односу на Д. М.

Против правноснажне пресуде тужилац је изјавио ревизију.

По оцени Врховног касационог суда, ревизија је неоснована.

Супротно наводима ревизије, нижестепени судови правилно закључују да тужилац није пружио доказе нити учинио вероватним да понашање тужене у поступку избора кандидата за радно место директора представља акт дискриминације, односно да је због неког личног својства стављен у неповољни положај у односу на друга лица, или да му је ускраћено неко људско или мањинско право.

Нижестепени судови правилно закључују да се на спорни однос странака током 2007. и 2008. године, односно у периоду до ступања на снагу Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС“, број 22/09 од 30. марта 2009. године) овај пропис не може применити, јер наведени закон нема ретроактивно дејство. Међутим, начело забране дискриминације у стицању и остваривању права и слобода утемељено је у свим међународним актима о људским правима, укључујући и Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода, у Уставу Републике Србије, као и у Закону о раду, који у одредбама чл. 18-23. садржи правила о забрани дискриминације у области рада.

Чланом 21. Устава Републике Србије забрањена је свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, вероисповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета.

Одредбама члана 18. Закона о раду забрањена је непосредна и посредна дискриминација лица која траже запослење, као и запослених с обзиром на пол, рођење, језик, расу, боју коже, старост, трудноћу, здравствено стање, вероисповест, инвалидност, националну припадност, брачни статус, породичне обавезе, сексуално опредељење, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство.

Међутим, поступање тужене које тужилац квалификује као акт дискриминације не представља ни непосредну ни посредну дискриминацију у смислу чл. 18. и 19. Закона о раду, као што нижестепени судови такође правилно закључују.

Наиме, нема дискриминације када за обављање одређених послова, као што су послови директора школе, захтеви радног места превазилазе уобичајене критеријуме у погледу организационих способности, односа са другима, вештине у комуникацији, без обзира на постојање формално исте школске или стручне квалификације.

У конкретном случају, из чињеница утврђених у поступку пред нижестепеним судовима произлази закључак да разлог неизбора тужиоца на место директора тужене школе није одређено лично својство тужиоца, већ непознавање материјалних и људских ресурса школе и локалне заједнице, неповољан извештај о тужиоцу као кандидату (добијен од других музичких школа) као и чињеница да није доказао потребан број година радног искуства у области образовања и васпитања. (*Пресуда Врховног касационог суда, Рев2 1254/2016 ог 14. јула 2016*)

MUŠKARAC ILI ŽENA? NAUČNICI DOKAZALI KO JE BOLJI ŠEF

Studija revizorske kuće "Ernst & Young" pokazuje da se žene na rukovodećim položajima uživljavaju u situaciju zaposlenih i da imaju vizije, koje umeju da predstave drugima. Ovo, međutim, nisu jedine prednosti žena rukovodilaca. Način rukovođenja žena i muškaraca veoma se razlikuju, a jedan pol je daleko pogodniji za položaj šefa, pokazuju rezultati norveške studije. Rukovođenje se, osim na inteligenciji, pre svega zasniva na ličnosti - "u većoj meri nego kod ljudi na drugačijim pozicijama", navodi se u istraživanju. Dobre šefove odlikuje pet karakternih osobina: dobro se snalaze u stresnim situacijama, ekstrovertni su, odgovorni, društveno prihvatljivi i otvoreni za nova iskustva. Četiri osobine su znatno izraženije kod žena nego kod muškaraca, a jedini problem je stres, s kojim žene teže izlaze na kraj nego muškarci.

Norveški naučnici su analizirali ličnost 2.900 menadžera, među kojima i 900 žena (znatno manje, zato što je mnogo manje žena na rukovodećim mestima) i došli do sledećih rezultata: - Žene komuniciraju jasnije, spremnije su da preuzmu inicijativu, dakle, otvorenije su. - Spremnije prihvataju inovacije i radoznalije su, dakle, otvorenije su za nova iskustva. - Više pomažu saradnicima i uzimaju u obzir njihovo mišljenje, dakle, društveno su prihvatljivije. - Uspješnije utvrđuju ciljeve i kontrolišu njihovo ostvarivanje, dakle, odgovorne su i metodične.

Muškarci su bolji jedino kada je u pitanju otpornost na stres, zato što su žene sklone da previše brinu.

Naravno, rezultate studije ne treba uopštavati, jer 2.900 učesnika nisu svi muškarci i sve žene. Svi znamo i drugačije primere: šefove, koji su uvek spremni da saslušaju zaposlene i šefice kojima bi koristio kurs u oblasti komunikacije. Studija, međutim, jasno pokazuje zašto među rukovodiocima ima toliko malo žena: budući da muškarci uglavnom odlučuju o tome ko će biti unapređen, oni biraju kandidate koji su im slični po načinu rukovođenja, a to su veoma retko žene.

MIRIS RUZMARINA POBOLJŠAVA PAMĆENJE

Ispitni rokovi na fakultetima su sve bliži, a univerzitetski istraživači navode da bi miris ruzmarina mogao da poboljša pamćenje. Prema rezultatima istraživanja, učenici i studenti koji su radili u prostoriji uz miris eteričnog ulja ruzmarina postigli su pet do sedam odsto bolje rezultate na testovima pamćenja. Takvi rezultati su u skladu sa testovima namenjenim odraslim osobama, rekao je Mark Mos sa Univerziteta Nortambrija, navodi BBC. Mos je izjavio da je istraživanje potvrdilo ranije uverenje da ruzmarin utiče na pamćenje. Miris ruzmarina vekovima se povezuje sa dobrim pamćenjem, piše BBC, dodajući da su učenici u Staroj Grčkoj nosili vence ruzmarina na ispite. Istraživanje će biti predstavljeno ove nedelje na godišnjoj konferenciji Britanskog psihološkog društva.

OSNOVALI KOMPANIJU "TAJNI PISAC" ZA PISANJE DIPLOMSKIH

Kompanija iz Hrvatske je razvila čitav pravilnik opših uslova poslovanja, sastavljen od 10 članova, a bavi se pisanjem i prodajom maturskih i akademskih radova. "Qwerty d.o.o" putem Fejsbuk profila "Tajni pisac" za studente će napisati bilo koju vrstu rada ili seminarskog, a imaju čak i detaljno razrađene uslove poslovanja, a zapošljavaju upravo studente i registrovani su u Studentskom servisu. Kompanija garantuje profesionalnu, direktnu, brzu i povoljnu izradu svih vrsta akademskih radova, kao i to da se prilagođavaju uslovima koje postavljaju škole i fakulteti. Cena zavisi od zahtevnosti samog rada, a može da se uradi i u ekspresno brzom roku od svega 48 sati, a najduže do 15 dana.

U pravilniku, koji je detaljno razrađen, jasno je definisano da je "Qwerty" iz Kostrene trgovačko društvo, čiji je direktor, prema podacima iz Poslovne Hrvatske, Filip Simonić. Zanimljiv je 7. član na osnovu kog se kompanija ograđuje od mogućeg plagiranja tuđih autorskih dela i akademskog neuspaha osobe koja je naručila rad. Na ovaj potez su se odlučili jer su svesni da bi kupovina rada moglo da povuče određene disciplinske i pravne radnje, a pravilnikom se ograđuju od toga, kao i od gubitka stipendije ili titule studenta. Kompanija nudi anonimnost, pa lične podatke klijenata čuva u tajnosti, osim kada je otkrivanje podataka potrebno za ispunjavanje pravnih obaveza i zahteva javnih tela.

U jednoj Fejsbuk grupi nedavno je objavljen i oglas za posao u toj kompaniji, a u njemu se tražilo 10 studenata sa studentskim ugovorom, koji bi pisali kritičke osvrtne, seminarske radove, poslovne projekte i sve ostalo čime se kompanija bavi. Studenti bi radili od kuće, a radno vreme je fleksibilno kako bi zaposleni sami birali koliko će raditi. Oglas koji je objavila jedna devojka u međuvremenu je nestao sa Fejsbuka, piše portal vijesti.rtl.hr.

MATEMATIKA MOŽE DA ZAGLUPI MALIŠANE!

Matematika u nižim razredima može da zaglupi mališane, tvrdio je Luis Pol Benezet, upravnik škola u Mančesteru. "Zašto bi desetogodišnjak morao da zna deljenje brojeva sa potpisivanjem? Aritmetika se nesmetano može odložiti do sedmog razreda i onda će vremenom svaki prosečan dak u potpunosti usvojiti taj program", govorio je Benezet. On je verovao da se sposobnost za matematičko apstraktno mišljenje formira oko tinejdžerskog doba, dok pre toga učenik može da savlada aritmetiku samo površno.

"A, površno učenje kod dece ubija želju da se uopšte bave brojevima i otupljuje sposobnost za samostalno mišljenje. On može da nauči napamet pravila, ali ne i da razume smisao. Zato matematika mora postepeno da ulazi u život deteta, i to ne bubanjem nego kao razumna delatnost", smatrao je Benezet.

PO POZNAVANJU ENGLSKOG SRBI NA 17. MESTU

Građani Srbije su na 17. mestu među stanovnicima 72 zemlje sveta po poznavanju engleskog jezika, utvrdila je međunarodna kompanija za obrazovanje "EF Edjuejšn frst" (Education First, EF). Na osnovu objavljene analize podataka na osnovu testiranja poznavanja engleskog jezika milion ljudi u 72 zemlje sveta, na prvom mestu je Holandija (ocena 72,16) koja je prethodne dve godine bila druga. Na drugom mestu je Danska, a slede Švedska koja je lane bila treća, zatim Norveška, Finska, Singapur i Luksemburg. Anketirani građani u svim tim zemljama su za poznavanje engleskog dobili ocenu "veoma visoko". Slede Austrija, Nemačka, Poljska, Belgija, Malezija, Filipini, Švajcarska, Portugalija, Češka, zatim Srbija (ocena „visoko poznavanje“), a posle nje su Mađarska, Argentina i Rumunija, preneo je britanski list „Independent“, uz poruku sunarodnicima da listu uzmu u obzir dok „planiraju da negde putuju za praznik“.

Od četiri analizirane zemlje Balkana tri su rangirane niže od Srbije (ocena 59,07), te je Rumunija na 20. mestu (ocena 58,14), Bugarska je na 24. (56,79), a BiH na 26. mestu (ocena 56,79). Italija je na 28. mestu

(„umereno poznavanje“, ocena 54,63), Francuska tek na 29. mestu, Rusija je na 34. („slabo poznavanje“, ocena 52,32), Kina na 39. (takode „slabo poznavanje“, ocena 50,94), Turska na 51. mestu („vrlo slabo poznavanje“, ocena 47,89). Na poslednjih deset mesta po poznavanju engleskog su stanovnici Salvadora, Omana, Kuvajta, Mongolije, Alžira, Saudijske Arabije, Kambodže (Kampučije), Laosa, Libije i Iraka koji je poslednji na listi.

Kompanija "EF Edjuejšn frst" je tim istraživanjem utvrdila i da žene engleski govore bolje nego muškarci u skoro svim analiziranim zemljama i u skoro svim starosnim grupama, i da su u korišćenju engleskog najbveštiji mladi, uzrasta 18-25 godina širom sveta. Međunarodna privatna kompanija za obrazovanje "EF Edjuejšn frst" (Education First, EF) je specijalizovana za nastavu jezika, uključujući studijske programe i dodelu akademskih zvanja, kao i za razmenu u kulturi. Osnovana je 1965, pri švedskom Univerzitetu Lund. Sedište joj je u Lucernu, u Švajcarskoj, a u više od 50 zemalja ima 500 predstavništava i škola sa ukupno 40.000 stručnjaka i službenika.

